

skih. Ta šolska postava, ktera se je te dni obravnavala, je popolnoma sestričinja une lanske o šolskem nadzorstvu, ktere mnogo deželnih zborov ni sprejelo. Deželni zbori so tedaj očitno kazali, da nočejo postave, ki ni ugodna deželnim razmeram. In vendar jim je nemška stranka v zbornici poslancev silila zdaj drugo enako postavo. V takej sili ne bilo bi tedaj zadosti, da bi bili Poljaki, Slovenci in Tirolci le protiglasovali ali se zdržavali glasovanja; treba je bilo očitnejšega kazala pred svetom. In za to uni krik in krič centralističnih časnikov; demonstracija taka jih boli! Nam pa je ostalih 107 poslancev, ki so glasovali za to postavo in v togoti popustili vse poprave, ki so jih poprej za potrebne nasvetovali, mnogo huje orožje v roke dalo, da pred svetom kažemo: Evo! tako dela zbornica poslancev postave. — Rubikon je prestopljen; kdo vé, kaj še pride.

Al vrnimo se zdaj še k poprejšnji postavi nazaj, ki jo je dovršila zbornica poslancev, namreč k postavi o prenarredbi zemljiščinega davka.

13. t. m. se je začela razprava o prenarredbi zemljiščinega (gruntnega) davka. Poslanec Planckensteiner je prvi govoril zoper odsekov predlog, ker previsoko ceni vrednost zemljišč, ter je dokazoval, da se zemljiščini davki ne morejo zvikšati. Da se dajo povikšati, menijo sicer nekteri, a on temu ne more pritrditi. Po zemljiščini odvezi 1850. leta so sicer zemljišča v ceni poskočila, a nezgode 1860. l. so jim zopet odvzele višo vrednost; to kažejo za ostali davki sami, kterih je 1862. leta bilo 1 milijon in 464.000 gold. na dolg, a 1864. leta narastel se je ta dolg na 2 milijona in 233.000. Zarad dobre letine in izvažanja žita 1867. leta so se zaostanki sicer malo znižali, a to le mimogredé. Da se zemljišče obdeluje in zboljšuje, treba je veliko časa, dela in denarja, — in že to je samo po sebi indirektni davek. Sedanji davki so že sami visoki, a prišteti jim je treba še občinske (soseskine) davščine, deželne priklade, in to, kar zahteva avtonomija. Če so občine in dežele od države prevzele mnogo opravil na svoje rame, dolžnost mora biti državi, da se jim znižajo državni davki. Po vsem tem se davki pač ne morejo zvikšati, saj so po njegovem mnenji že zdaj previsoki. Ko so v Prusiji (na Prajzovskem) uredovali davke, bila je njihova država tolika, kolikoršna je sedaj Avstrija takraj Litave, in znašal je njen zemljiščini davek 18 milijonov gold., a pri nas ga plačujejo zemljišča 37 milijonov. Da je zemljiščini davek prenapet, to kažejo tudi stroški za obdelovanje kmetij, kteri so, na priliko, za posle, delavce, mašine itd. skoro na pol draži, nego so nekđaj bili. — Kmetovavci previdijo, da se sedaj še ne more misliti na znižanje zemljiščinega davka, ker se je sprejela postava, da se ne smejo delati novi dolgovi; a treba je skrbeti, da bode to kmalu mogoče, in mogoče bode, ako vsak do primeren davek plačuje od svojih dohodkov kakoršnih koli. Zato je prav, da je vlada predložila novo postavo o davku za dohodke sploh. Dosle se je bil precej visok davek naložil le onim kapitalistom, ki imajo svoje premoženje v državnih obligacijah. Ne bilo bi pravično, da bi se tem naložili previsoki davki, al pravično je, da plačujejo primerne davke. Zemljišča plačujejo davke, če tudi nič ne dadó prihodkov, — kapital plačuje le od svojih dohodkov, vrh tega se kapital lahko odtegne davku, zemljišče pa nikdar ne more tega; kapitala mnogokrat ne zadene davek, postavimo, če spremeni gospodarja, zemljišče mora davek plačati od vsake take premembe. Vestni zástop ne more dvomiti o tem, kdo zmore više davke: ali kmet ali tr-

govec. Jaz v odsekovem predlogu ne vidim poročstva, da ne bi se zvikšali davki; zato bodem glasoval za predlog, ki ga bode nekdo drug stavil. (Dobro! v središču.) — Poslanec dr. Kaiser zagovarja odsekov predlog, češ, da ta postava nikakor ne namerava povikšati davkov, ampak le vpeljati pravo razmero davkov. Cenilne komisije nimajo le računati, temuč cenitev zemljišč bode popolnoma v njihovih rokah, in to je menda zadostno poročstvo. — Poslanec pl. Groholski najprej ugovarja, da Galicija manj davkov plačuje, nego v primeri druge dežele ter dokazuje, da bi cenitev veliko cenejša bila, ako se brž odloči, koliko naj plača vsaka dežela. — Poslanec Mende trdi, da postava, ktera se ravno kar pretresa, meri le na to, da se dá postavi podlaga, po kateri naj se odmerjajo zemljiščini davki, in te podlage je silno treba, da se izvrši v 3 ali 4 letih. On se ž njo popolnoma vjema. — Poslanec Roser razklada nevarnost te postave za male posestnike in za napredek kmetovanja. Kmet je v primeri z drugimi državljani preobložen z davki, njegovo zaupanje v vlado zgine, ako se mu davki ne le ne znižajo, ampak povikšajo; nasledek povikšanja bode, da kmet opeša. Poslanec baron Eichhof ne more umeti, da bi ta postava nevarna bila za male posestnike, ker enakomerno zadeva tudi velike in male posestnike. Da je sedanji kataster krivičen, to je res, a prav zato je treba skrbeti, da se naredi nov na pravični podlagi, in to brž ko moč, da se breme odvzame deželam, ktere preveč plačujejo. Če tega brž ne storimo, zgodilo se bode, da se bodo davki še za naprej plačevali na krivični podlagi. Tudi minister Brestl je povdarjal, da postava meri na to, da se davki enakomerno razdelijo. Bistvo te postave je to, da vsako leto državni zbor odloči znesek zemljiščinega davka za vse dežele skupaj. Ta znesek se razdeli potem na posamezne dežele po cenitvi čistega dohodka, in v vsaki deželi na posamesne soseske in posestnike; to bodo cenile posebne komisije od okraja do okraja, na podlagi 15 let, iz kterih pa se bo odštelo 5 najboljih letin.

Listnica vredništva. Gosp. J. L. v Ž: Prejeli, hvala! Gotovo bo posebno čitateljem všeč.

Žitna cena

v Kranji 24. aprila 1869.

Vagán pšenice 4 fl. 68. — rži 3 fl. 10. — ječmena — fl. —. — ovsa 2 fl. 40. — soršice 3 fl. —. — ajde 2 fl. 40. — prosa 2 fl. 40. — krompirja 1 fl. 30. — fižola 3 fl. 52.

Žitna cena

v Ljubljani 24. aprila 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 40 — banaške 4 fl. 90. — turšice 2 fl. 90. — soršice 3 fl. 43. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 50. — ajde 2 fl. 50. — ovsa 1 fl. 90 — Krompir 1 fl. 50.

Kursi na Dunaji 27. aprila.

5% metaliki 61 fl. — kr. Ažijo srebra 119 fl. — kr.
Narodno posojilo 69 fl. — kr. Cekini 5 fl. 74 kr.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 24. aprila 1869: 37. 64. 10. 46. 30.
na Dunaji } 88. 78. 72. 24. 32.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 8. maja.